

Täysistunto

Torstai 10.12.2015 klo 16.02—3.07

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain kumoamisesta ja sopimattomasta menettelystä elinkeinoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2015 vp

Lakialoite LA 3/2015 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 15/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

23.09 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Uskon tämän lakiesityksen heittävänsä monenlaisia mielipiteitä ja tunteita osittain puoluekannasta riippumattakin, sillä asiaa voi tarkastella niin monesta eri näkökulmasta eli ainakin yrittäjien, työntekijöiden ja kansalaisten näkökulmasta. Toisaalta yrityksiäkin on erilaisia ja isoissa kauppaketjuissa asiaa tarkastellaan eri tavalla kuin pienemmissä yrityksissä. Maaseudulla tilanne on toinen kuin kaupungeissa ja niin edelleen.

Itse en henkilökohtaisesti lämpene 7/24-yhteiskunnalle, sillä ihminen tarvitsee tiettyä rytmisyyttä elämäänsä. Näin siis itse ajattelen mutta ymmärrän toisaalta hyvin, että muuttuvassa yhteiskunnassa tarvitaan monenlaista joustoa. Meidän on kuitenkin tiedostettava, että tämä lakimuutos vaikuttaa syvällisellä tavalla yhteiskuntaan, esimerkiksi työ- ja vapaa-ajan rytmittymisen muuttumisena ja perheiden mahdollisuuksina järjestää yhteistä aikaa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa käytiin perusteellista keskustelua asiasta, ja suurin osa asiantuntijoistamme oli lakimuutoksen kannalla, mutta myös kritiikkiä asiaa kohtaan ilmeni. Tähän lakiesitykseen liittyy monia niin sanottuja kipupisteitä. Lakiesitystä vaivaa kyllä sama vika kuin suurinta osaa hallituksen esityksistä tänä syksynä: vaikutusten arvioinnit puuttuvat tästäkin. Erityisen hankalaa tätä asiaa oli käsitellä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, koska sukupuolivaikutusten arviointia ei oltu tehty lainkaan, ja se on kylä vakava puute, sillä kaupan ala on vahvasti naisvaltainen, kuten tiedämme.

Arvoisa puhemies! Otan kantaa seuraavassa lakiesitykseen lähinnä työntekijänäkökulmasta. Erityistä huolta tämä lakimuutos aiheuttaa työsuojelun näkökulmasta. Yksintyöskentely ja työskentely epätyypillisenä työaikana lisääntyvät. Tämä edellyttää työntekijöiden terveyden ja työturvallisuuden huomioimista entistä paremmin. Työntekijöiden terveyttä ja työturvallisuutta voidaan toki parantaa ja turvata esimerkiksi hyvällä työvuoro-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

rosuunnittelulla. Olennaista työsuunnittelussa on, että työntekijä voi itse vaikuttaa omiin työaikoihinsa. Työntekijän palautumisen kannalta on tärkeää varmistaa, ettei viikkotuntimäärä kasva liian suureksi ja ettei peräkkäisiä työpäiviä ole kuutta enempää ja että vapaa-päiviä on enemmän kuin yksi kerrallaan. Lisäksi tulee huomioida, etteivät työvuorot kohuttoman usein ajoitu erityisen kuormittaviin työaikoihin. Työturvallisuuden kannalta on tärkeää, että yksintyöskentelyä vältetään mahdollisuuksien mukaan myöhään illalla ja yöllä. Toisaalta henkilökuntaa tulee ohjeistaa ja kouluttaa siihen, miten toimitaan väkivallan uhkatilanteessa.

Perheiden kannalta tämä lakiesitys vaikuttaa lastenhoidon järjestämiseen. Tästä kuulimme useitakin lausuntoja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa. Erityisesti yksinhuoltajaperheiden tilanne voi hankaloitua, sillä esimerkiksi vuorohoitoa ei monessakaan kunnassa ole riittävästi järjestetty. Myös autottomien työntekijöiden kohdalla voi tulla hankaluuksia, jos työmatka on pitkä, sillä julkinen liikenne on monin paikoin viikonloppuisin kovin niukkaa ja vähäistä.

Asiantuntijoiden mukaan aukiolon rajoitusten poistamisen ei kuitenkaan odoteta muuttavan kaupan aukioloa merkittävästi ainakaan näin lyhyellä aikavälillä. Itse asiassa suurin osa kansalaisista eri selvitysten mukaan ei edes koe tarvetta tälle lakimuutokselle. Suurimmat muutokset todennäköisesti koskevat juhlapyhien aukioloja. Ne voivat lisääntyä jonkin verran. Se toki vaikuttaa työntekijöiden elämänrytmiin.

Näistä kriittisistä näkökulmista huolimatta esitykseen sisältyvä parturi-kampaamojen vapauttaminen aukioloaikasäännöstelystä on perusteltua. Parturi-kampaamot ovat yleensä pieniä yrityksiä, joiden aukioloaikojen tarkka sääntely ei ole perusteltua varsinkaan, kun tarvetta palveluille on usein juuri erityisesti juhlatesonkina ja juhlapäivinä.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Koska tähän lakiesitykseen liittyy niin paljon kriittisiä näkökulmia ja huolia, on todella tärkeää, että lain toteutumista ja sen vaikutuksia seurataan tarkasti. Sosialidemokraatit tulevat esittämään asiaa koskevan lausumaehdotuksen.

23.14 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Talousvaliokunnassa, jossa varsinaisesti tämän hallituksen esityksen mietintö laadittiin, kristillisdemokraatit ja vasemmistoliitto tekivät hyvää yhteistyötä ja jättivät yhteisen vastalauseen, jossa esitämme sitten toisessa käsittelyssä tämän lakiesityksen hylkäystä. Käyn läpi muutamia niitä asioita, minkä takia päädyimme siihen.

Ensinnäkin kyselyt osoittavat, että tällä hetkellä kuluttajat ovat varsin tyytyväisiä näihin kaupan nykyisiin aukioloaikoihin, ja siksi sellaista selkeää kuluttajista lähtevää tarvetta aukioloaikojen täydelliselle kumoamiselle ei mielestämme ole.

Toisaalta on sitten huomioitava myöskin se, että tällä hetkellä tämä lainsäädäntö taas yrittäjän näkökulmasta saattaa vaikuttaa varsin sekavalta erilaisten poikkeusten, muun muassa juhlapyhien kohdalla olevien poikkeusten, takia, ja niinpä tässä meidän vastalauseessamme tuomme esille sen, että on selkeä tarve tämän nykyisen lain korjaamiselle, mutta ei suinkaan niin, että olemme sen lainsäädännön sitten kokonaan kumoamassa.

Vastalauseessa tuomme esille myöskin sen, mitä täällä edustaja Mäkisalo-Ropponenkin toi edellä esille, että parturi- ja kampaamoala voidaan rajata kokonaan tämän aukiolosääntelyn ulkopuolelle. On tosiasia, että maitoa voi käydä ostamassa etukäteen kaupasta mutta niitä hiuksia on vähän hankala juhliin laitattaa montaa päivää etukäteen, ja siinä mielessä näemme sen, että on selkeästi myöskin kysymys hyvin toisentyyppisestä alasta. Yleensä nämä parturi-kampaamot ovat pieniä liikkeitä, joissa varmastikin sitten tällaista, voisi sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

noa, yhteiskunnan suurta rytminmuutosta tuskin on tapahtumassa, vaikka näiden kohdalla tätä aukiolosäätelyä vapautettaisiin.

Kristillisdemokraatit näkevät tärkeänä sen, että on tunnistettava, että kaupan aukiololla on merkittävä tällainen yhteiskunnan rytmiä säätelevä vaikutus, ja myöskin katsottava, minkälaiseen kulttuuriin meidän eurooppalaiset arvomme pohjautuvat, ja siellä hyvin vahvana näkyy tällainen yhden yhteisen lepopäivän rytmitys viikossa. Ranskan vallankumouksen jälkeenhän Euroopassa kokeiltiin tällaista kymmenpäiväistä viikkoa, jossa olisi ollut sitten 10 päivän rytmityksessä yksi lepopäivä, ja aika nopeasti siitä rytmityksestä palattiin takaisin tähän 6+1-rytmitykseen, kun todettiin, että se ei vain jostain syystä kansalaisille sovi eikä meidän elämänrytmiimme sovi.

Näemme tärkeänä sen, että olisi ollut syytä tehdä nyt laajat vaikutusten arvioinnit ja myöskin katsoa vähän, miten kansainvälisesti, miten esimerkiksi Euroopassa tällä hetkellä kauppohen aukioloa säännellään. Siinä mielessähän Suomi siirtyy nyt niitten kolmen maan joukkoon Euroopassa, joissa kauppohen aukioloa ei laisinkaan säännellä. Kaikkiialla muualla sitä säännellään. Ja Keski-Eurooppaan jos menee, niin on aivan selvää, että sunnuntaisin kaupat ovat siellä kiinni. Ei puhettakaan, että se elämänrytmi siellä olisi muuttumassa, ja siinä mielessä jollakin tavalla tuntuu, että Suomi tässä nyt hyppää ilman vaikutusarviointia sitten aivan toiseen ääripäähän.

Täällä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa oli aivan erinomaisia huomioita. En käy niitä nyt tässä niin syvällisesti läpi, mutta siellä otettiin kantaa muun muassa työturvallisuuteen, tietenkin tähän perhe-elämän järjestämiseen, työmatkoihin, päivähoidon järjestämiseen ja myöskin sitten siihen, että tästä lainsäädännöstä ei tehty sukupuolivaikutusten arviointia.

Erityisesti tätä päivähoitoa haluaisin nostaa esille: Monissa pienissä kunnissa ei tällä hetkellä ole olemassa tällaista 24/7-vuoropäiväkotijärjestelmää, ja tämä saattaa pienissä kunnissa, jos kauppohen aukiolot lähtevät vapautumaan runsaasti, aiheuttaa kyllä kunnille suuria kustannuksia. Täällä lainsäädännön perusteluissa todettiin, että mitä tulee näihin nykyisiin aukioloaikoihin, niin Kuntaliitosta oli todettu, että niillä ei ole ollut suurta vaikutusta, mutta nyt puhutaan aivan toisenlaisesta vapauttamisesta eli täydellisestä liikeaikalain kumoamisesta. Ja ehkä vielä olisi hyvä huomauttaa myöskin siitä, että tietyillä alueilla vaikkapa joukkoliikennepalvelut saattavat olla sen tyyppisiä, että saattaa olla hyvin hankalaa sitten näitä työmatkoja järjestää esimerkiksi julkisen liikenteen kautta.

Niinpä näitten monien erilaisten seikkojen johdosta kristillisdemokraatit yhdessä vasemmistoliiton kanssa ovat esittämässä tämän lakiesityksen hylkyä. Meille ei riitä pelkästään tuo sosialidemokraattien lausumaesitys eikä se, että tätä asiaa ensin katsottaisiin työmarkkinaosapuolten kanssa. (Puhemies koputtaa) Tässä on paljon suuremmasta asiasta kysymys.

23.20 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on yksi syksyn ehdottomasti positiivisimmista esityksistä, ja sitä on odotettu kuin joulua konsanaan. Liikeikalain kumoamisella poistetaan monia ongelmia, joita sekä kaupan ala että kuluttajat ovat kohdanneet. Ei ole missään määrin järkevää, että kauppiiaan on haettava vuodesta toiseen kallista poikkeuslupaa saadakseen pitää omaa kauppaansa auki, ja täysin järjetöntä on myös se, että parturi-kampaaja joutuu maksamaan satoja euroja saadakseen harjoittaa ammattiaan pyhäpäivinä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Digitalous on tehnyt kaupasta rajatonta ja ajatonta. Ostokset voi klikata kellonajasta riippumatta ostoskoriin mistä tahansa, ja verkkokaupan odotetaan kasvavan nopeasti tulevina vuosina. Lisäksi kehitystä pyrkii parhaansa mukaan vauhdittamaan EU, joka tavoittelee digitaalisten sisämarkkinoiden synnyttämistä. Joka vuosi haettavat erityisluvut vaikeuttavat kauppiaiden pitkän tähtäimen suunnitelmia ja aliarvioivat asiakkaita. Vapaa aukiolo vaikuttaa positiivisesti koko kansantalouteen, ja mikä tärkeintä, ihmiset, kaupat ja kauppiaat saavat itse päättää toimistaan ilman valtiovallan holhousta.

Seuraava luonteva askel olisi vapauttaa ravintoloiden aukioloajat, ja ensimmäisenä toimenpiteenä tulee luopua jatkoaikalupien vaatimisesta. Tässä toivottavasti myös edetään pikaisesti.

23.21 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Aamulehti lahjoitti minulle tämän kauden alussa huoneentaulun, joka muistuttaa, että olen luvannut tehdä kaikkeni sen eteen, että kauppajien aukioloaikoja vapautetaan. Taulu myös muistuttaa, että olen tästä vastuussa yli 9 000 äänestäjälleni. Taulu on työhuoneeni seinällä.

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme parhaillaan hallituksen esitystä täydellisestä liikeaikalain kumoamisesta, joka on siis ollut tavoitteenani jo pitkään. Työ kauppajien aukiolojen vapauttamiseksi on nyt konkretisoitumassa. Haluankin osoittaa hallitukselle kiitokset ripeistä toimista tässä turhaa sääntelyä poistavassa ja valinnanvapautta lisäävässä sekä kaupan alan työpaikkojen ja kasvun kannalta tärkeässä asiassa.

Hallitus esittää, että monimutkainen liikeaikalaki poikkeuslupakäytäntöineen kumotaan ja kaupan aukiolot vapautetaan. Jatkossa kaupat ja parturi-kampaamot voivat siis pitää oviaan auki tai kiinni oman harkintansa perusteella ilman, että esimerkiksi tiettyjen juhlapäivien aukioloihin tarvitsee hakea erikseen poikkeuslupaa. Kauppias itse osaa arvioida parhaiten, milloin liikettä kannattaa pitää auki. Ei ole järkevää, että kauppiaan on pitänyt erikseen hakea vuosittain poikkeuslupaa saadakseen pitää kauppaansa auki esimerkiksi loppiaisena. On hyvää myös se, että parturi-kampaajat eivät enää joudu maksamaan satoja euroja erikoisluvasta saadakseen harjoittaa ammattiaan juhlapäivinä.

Arvoisa rouva puhemies! Kaupan ala työllistää lähes 300 000 suomalaista. Aukioloaikojen vapauttaminen auttaa turvaamaan nykyisiä työpaikkoja ja jopa luomaan lisää työtä Suomeen. Kaupan alan toimijat ovat itse arvioineet, että aukioloaikojen vapauttaminen vaikuttaa merkittävästi alan kykyyn tarjota työtä ja kilpailla vaikkapa kansainvälisiä nettikauppoja vastaan tai niiden kanssa.

Työllisyysvaikutusten lisäksi vapaammat aukioloajat lisäävät ennen kaikkea kuluttajien vapautta ja helpottavat arkisten asioidemme hoitoa. Kuluttajalle voimassa oleva sääntely lukuisine poikkeuksineen on sekavaa, kun aukiolot ovat riippuneet muun muassa myymälän toimialasta, sijainnista, pinta-alasta, kellonajasta, viikonpäivästä ja kalenterikuukaudesta, puhumattakaan juhlapäivistä poikkeuslupakäytäntöineen. Jatkossa kuluttajan on helpompi hahmottaa, milloin vähittäiskaupan palvelut ovat saatavilla. Myös kuluttajilla itsellään on vaikutusta tähän: milloin he haluavat asioida, silloin kannattaa pitää kauppajia auki.

Arvoisa rouva puhemies! Aukioloaikojen vapauttaminen on selkeä ja konkreettinen teko hallitukselta kohti joustavampaa ja ketterämpää Suomea. Liikeaikalain kumoaminen antaa myös kaivatun piristysruiskeen työllisyys- ja talouskehityksellemme. Kannustan hallitusta jatkamaan samalla määrätietoisella uudistamisen ja byrokratian purkamisen linjalla. Lakeja voi joskus myös kumota ja turhaa byrokratiaa poistaa ja turhaa sääntelyä poistaa. Seuraavaksi voisi esimerkiksi tuoda viinit ruokakauppoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Tässä yhteydessä on hyvä muistaa myös se, että liikeaikalakiin sisältyy sääntelyä, jolla turvataan kauppakeskusten pienyrittäjien oikeus viikoittaiseen vapaapäivään. Tulevaisuudessa näiden pienyrittäjien asema turvataan siirtämällä asiaa koskevat säännökset lakiin sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa, eli tämä pienyrittäjien oikeuksien asia on huomioitu.

Kaiken kaikkiaan kuluttajien valinnanmahdollisuudet lisääntyvät, kun asiointi tiettyinä päivinä ei ole enää sidottu kaikkein pienimpiin ruokakauppoihin, jotka eivät välttämättä aina ole sen lähempänäkin kuin isommat.

23.26 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Mitä myy, missä myy, minkä kohteissa tilassa myy, myykö maanantaina vai myykö sunnuntaina, myykö lauantaina, myydäänkö bensaa samalla vai eikö myydä, onko kauppa maan alla vai onko kauppa maan päällä, onko myymäläauto vai liikkuva kauppa, onko apteekki, onko automaateista tapahtuva kauppa, onko markkina tai onko torikauppa, onko sairaalakauppa tai onko huoltolaitoksessa tapahtuva kauppa vai onko peräti huutokauppa? Ainakin näistä kaikista meillä erikseen on päätetty lailla säätää, milloin kauppaa saa tehdä ja milloin ei.

Itse lähestyin tätä asiaa ja pohdin monta kertaa sellaisissa tilanteissa, kun katsoin, kuinka kauppiaskauppa oli kiinni ja vain muutaman sadan metrin päässä toimiva liikenneasema sai pitää auki käytännössä täysin samanlaista ruokakauppaa. Minun mielestäni siinä vaiheessa ei ollut enää mitään perusteita estää kauppiaskauppaa pitämästä kauppaa auki. Tällainen tilanne on vaikkapa Riihimäen kaupungissa, missä kauppiaskauppa on vain muutaman sadan metrin päässä ABC-huoltoliikenneasemasta. Tai kun nettikauppa 24/7 on mahdollistettu, ei ole mitään syytä estää kivijalkakauppiasta tekemästä kauppaa myös illalla taikka sellaisena aikana, kun hän sen katsoo tarpeelliseksi.

Samaan aikaan me lainsäätäjät olemme päättäneet, että virkamies Lapissa, yksi virkamies Lapissa, tietää, kannattaako Lopella juhannuksena juhannushäihin kampaajan tehdä morsiamelle kampausta vai ei. Sitä on täytynyt kysyä ja sitä täytyy tällä hetkellä kysyä Lapin virkamieheltä. Se maksaa useamman sata euroa, ja sieltä tulee sitten tieto, että "kyllä", taikka virkamies päättää, että ei ole syytä tehdä tuona pyhäpäivänä työtä.

En tiedä, kuinka moni tämän salin naisista varmisti itsenäisyyspäivän aattona kampaajalle mennessään, että olihan lupa käytössä — kun päätä ravistellaan nyt siellä salissa — että olihan lupa varmistettu. (Välihuutoja)

Lapin virkamies käsitteli 207 poikkeuslupaa viime vuonna. Näistä 23 käsitteli parturi- ja kampaamoalaa. Ainakin vuonna 2014 vielä poikkeuslupa tarvittiin, eli Linnan juhliin tulleista naiskansanedustajista, joita on noin vajaa sata, ainakin 70 teki kampauksen sitten todennäköisesti liikkeessä, jolla ei ollut siihen lupaa. Minun mielestäni oli hienoa, että yrittäjä halusi heitä palvella, ja minun mielestäni on hienoa, että he voivat sen tehdä myös ilman lain rikkomista. Ja toivon, että myös kristillisdemokraatit tämän näkevät, ja he nostivat esille jo, että parturit saisivat toimia.

En ymmärrä myöskään sitä, minkä takia sitten tehdas saa toimia viikonloppuna tai minä takia moni muu toimija saa toimia, mutta ei kauppa. Ja kun tässä edustaja Essayah, puheenjohtaja Essayah, nosti päivähoidon esille, niin kyllä samanlaiset ongelmat on parturi-kampaajalla. En näe mitään eroa siihen, onko hänellä kultakauppa vai parturi-kampaamo — yhtä lailla he tarvitsevat päivähoitoa, (Sari Essayah: Ei ne yöllä niitä kampauksia tee!) jos tällaiseen ratkaisuun päätyvät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Tässä on paljon kannettu huolta siitä, onko arviointeja tehty. IMF on esimerkiksi arvioinut tällä esityksellä olevan välitön positiivinen vaikutus maamme työllisyyteen ja kokonaistuotantoon. Myös OECD on suosittanut meille raskaan kaupan sääntelyn purkamista. Ruotsihan, jota usein täällä pidetään esimerkkinä ja josta halutaan hakea mallia, päätyi tähän jo vuonna 1972. Täällä on peloteltu, että 24/7-yhteiskunta syntyy tämän jälkeen. Katsokaa, mitä Ruotsissa tapahtui: Ruotsissa on vapaa kauppajen aukiolo. Ruotsissa kaupat ovat kutakuinkin tismalleen saman verran auki kuin Suomessa tällä hetkellä. Eli Ruotsista ei ole tullut 24/7-yhteiskunta, vaikka he tekivät tämän ratkaisun jo vuonna 1972. Ei Suomestakaan tule tämän myötä 24/7-yhteiskunta, mutta tästä tulee paikka, jossa kauppias ja kauppa saavat itse päättää, koska kauppa kannattaa tehdä, ja asiakas saa palvelua silloin, kun se järkeväksi katsotaan. Sitä ei tarvitse Lapin yhden virkamiehen päättää.

23.32 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Lakia vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeiden aukioloajoista pitää muuttaa, mutta sitä ei mielestäni pidä kumota. Esitykseen sisältyvä parturi-kampaamojen vapauttaminen aukioloaikasääntelystä on perusteltua. Parturi-kampaamot ovat yleensä pieniä yrityksiä, joiden aukioloaikojen tiukka sääntely ei ole perusteltua, varsinkin kun tarvetta palveluille on usein erityisesti juhlassonkeina. On myös tarvetta selkeyttää ja helpottaa vähittäiskaupan poikkeuslupaprosessia ja sääntöjä. Vähittäiskaupan aukioloaikojen täydellinen vapauttaminen ei kuitenkaan mielestäni ole perusteltua, ei varsinkaan näin heppoisilla arvioinneilla.

On hyvä, että lakiesityksessä kauppakeskuksissa toimivien pienyritysten oikeus vapaa-päivään turvataan siirtämällä säädös sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnasta annettuun lakiin. Esitys liikeaikalain kumoamisesta ei nähdäkseni täytä hyvän ja tasapainoisen lainsäädännön kriteereitä. Liikkeiden aukioloaikoja koskevaa sääntelyä pitää tarkastella tasapainoisesti niin kuluttajien, yrittäjien kuin työntekijöidenkin näkökulmasta. Nyt tarkastelua on tehty voittopuolisesti vain yrittäjien näkökulmasta ja erityisesti työntekijän näkökulma on sivuutettu. On myös tunnustettava ja tunnistettava, että kaupan aukioloajoilla on merkittävää yhteiskunnallista ja kulttuurista vaikutusta ja vaikutuksia myös muihin aloihin. Ennen lakiesityksen antamista olisi pitänyt tehdä laajemmat vaikutusten arvioinnit ja kattavammat kansainväliset vertailut. Valmisteluaikana työmarkkinaosapuolet ja henkilöstön asema olisi tullut ottaa paremmin huomioon, kuten tehtiin edellisten muutosten yhteydessä, muistaakseni vuonna 2009, sillä esitetyllä lainmuutoksella on vaikutuksia laajan työntekijäjoukon asemaan ja elämään ja myös heidän perheittensä elämään.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on lausunnossaan nostanut esiin kauppajen aukioloaikojen vapauttamiseen sisältyviä kipukohtia. Valiokunta on tuonut esille kysymyksiä esitetyn lainmuutoksen vaikutuksista muun muassa päivähoidon järjestämiseen, työmatkoihin, työturvallisuuteen, perhe-elämään ja lakiesityksen sukupuolivaikutusten arvioinnin tekemiseen. Lisäksi valiokunta esitti, että juhlapyhien aukioloaikasäännöksiä vielä harkitaisiin. Työturvallisuuslakia ja valvontaa olisi samanaikaisesti kehitettävä, mikäli aukioloaikoja laajennetaan. Yötyön lisääntyminen on merkittävä terveyttä kuormittava tekijä ja turvallisuusriski, joka on otettava huomioon lainsäädäntömuutoksia valmisteltaessa. Viikonloppu-, pyhä- ja yötyön lisääntyminen tuo lisääntyviä tarpeita lastenhoidolle ja haasteita perhe-elämän ja työn yhteensovittamiselle. Lisäksi tarpeet joukkoliikennepalveluiden ympärivuorokautiselle tarjonnalle kasvavat. Esitetyllä lainmuutoksella on toteutuessaan vaikutuksia paitsi työntekijöihin myös heidän perheisiinsä, ja näitä vaikutuksia ei lakiesityksessä uskottavasti ole arvioitu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Arvoisa puheenjohtaja! Esitetyllä lainmuutoksella on myös laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Yhteisten lepoaikojen ja juhlapyhien viettämismahdollisuuksien vähentäminen kaupan alalla työskentelevien perheiltä on iso valinta. Kauppojen aukioloaikojen vapauttamisen mukanaan tuoma muutos vaikuttaa myös koko yhteiskunnan rytmiin ja erityisesti juhlapyhien viettoon.

Nykyinen laki suosii erityisesti päivittäistavarakaupan pieniä toimijoita, kun ne ovat saaneet vapaammista aukioloajoista kilpailuetua suhteessa isoihin yksiköihin. Lainmuutoksen toteutuessa pienet ruokakaupat ja kioskit saattavat joutua laittamaan lapun luukulle, ja näin myös monissa asiantuntijalausunnoissa arvioitiin. On hyvin todennäköistä, että esitetyn lainmuutoksen seurauksena kaupan keskittyminen suuryksiköihin lisääntyy. Kaupan keskittyminen suuriin yksiköihin on epätoivottavaa niin yhdyskuntarakenteen, liikenteen kuin autottomien ihmisten palvelutarpeiden kannalta. Myös päivittäistavarakaupan edelleenkeskittyminen on uhkana. On mahdollista, että määräävässä markkina-asemassa oleva toimija voi pitää liikkeitä laajasti auki tappiolla pyrkien ajamaan kilpailijoita pois markkinoilta.

Kyselyjen mukaan kuluttajat ovat melko tyytyväisiä kaupan nykyisiin aukioloaikoihin. Selkeää tarvetta liikeaikalain kumoamiselle ja aukioloaikojen täydelliselle vapauttamiselle ei mielestäni ole. Esitetyn lainmuutoksen ei uskota lisäävän alan työllisyyttä ainakaan lyhyellä aikavälillä. Kauppojen aukioloaikojen täydellä vapauttamisella sen sijaan olisi kielteisiä vaikutuksia kaupan alalla työskenteleviin ja heidän perheisiinsä. Lakimuutos vähentäisi mahdollisuuksia yhteiseen juhlapäivien viettoon ja rauhoittumiseen. On kuitenkin olemassa selkeä tarve lain korjaamiselle. Poikkeuslupamenettelyä ja sääntelyä pitää selkeyttää ja keventää, parturi- ja kampaamoala pitää rajata kokonaan aukiolosääntelyn ulkopuolelle.

Arvoisa puheenjohtaja! Kuten edustaja Essayah toi esille, vasemmistoliitto ja kristillis-demokraatit ovat talousvaliokunnassa esittäneet lain hylkäämistä, ja sitä tulemme esittämään toisessa käsittelyssä. Lakiesitystä ei tule hyväksyä, vaan olemassa olevaa lakia pitää korjata.

23.37 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tein tuossa puheessani äsken virheen ja haluan sen oikaista pöytäkirjaan. Tänä vuonna Helsingissä oli haettu yhteinen poikkeuslupa, eli näin helsinkiläiset kampaamoliikkeet voivat tehdä ilman tuota yksittäisen luvan hakemista näitä kampauksia. Tänä vuonna siellä on rehellisesti voitu tehdä nämä kampaukset. En tiedä, miten sitten muualla. Mutta onneksi tämä laki on nyt etenemässä ja ensi vuonna ympäri Suomen voidaan tehdä niitä kauniita kampauksia ilman näitä monimutkaisia Lapin virkamieheltä haettavia poikkeuslupia.

Tämän halusin oikaista ja toivon, että tämä anteeksipyyntö kelpaa myös vihreille.

23.38 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkinen nosti nämä työpaikan turvallisuusasiat esiin. Työnantajallahan on aukioloajoista riippumatta yleinen huolehtimisvelvollisuus turvallisuudesta. Talousvaliokunnan mietinnöstä suora lainaus: "Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan työntekijöiden fyysiseen turvallisuuteen vaikuttavat aukioloaikoja enemmän myymälän sijainti, sen ympäristö ja asiakaskunta. Aukiolon sääntely ei ole tarkoituksenmukaisin väline puuttua näihin ongelmakohtiin."

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

23.39 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkinen väitti täällä, että ei olisi työntekijän eli kuluttajan etu kumota tätä liikeaikalakia, ja se ei kyllä pidä paikkaansa, koska nimenomaan kuluttajan valinnanmahdollisuudethan tässä laajenevat. Myös kansainvälistä tukea on tullut tälle liikeaikalain kumoamiselle. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on todennut 2015 konsultaation loppulausunnossaan, että tämä esitys aukioloaikojen vapauttamisesta on tervetullut konkreettinen askel osaltaan hidastamaan työn tarjonnan supistumista ja pienentämään valtiontalouden pitkän aikavälin kestävyysvajettamme. Esityksellä voi IMF:n mukaan olla välitön positiivinen vaikutus työllisyyteen ja kokonaistuotantoon. Hallituksen esityksen perusteluissa ei sinänsä odoteta mitään valtavia ja nopeita työllisyysvaikutuksia, vaan arviot ovat hyvin maltillisia. Suuremmat hyödyt ovat odotettavissa pidemmällä aikavälillä.

23.40 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkinen tuossa hyvin toi esille sen, miten nyt sitten tämä täydellinen aukioloaikojen vapauttaminen saattaa näitten pienten niin sanottujen kivijalkakauppojen tilannetta heikentää, koska ne ovat nyt voineet hyötyä siitä, että ovat nykyisen lainsäädännön sisällä voineet vapaammin säädellä aukioloaan. Kun mietitään niitä kansainvälisiä viestejä — täällä on nostettu esille IMF — niin kansainvälinen viesti on myös se, että komissio on huomauttanut, että Suomen kaupan rakenne on jo tänä päivänä erittäin keskittynyttä. Ja nyt kun nämä pienet kivijalkakaupat häviävät, niin sehän johtaa tähän kaupan rakenteen keskittymiseen edelleenkin.

Edustaja Heinoselle haluaisin sen verran huomauttaa, että niissä aiemmin poikkeusluvan saaneitten kampaamojen tuoleissa, siinä saman kampaamon tuolissa, tai useammassa tuolissa, rinnakkaisessa tuolissa, on saattanut istua useampia naiskansanedustajia. Elikkä ei se tarkoita sitä, että naiskansanedustajat olisivat olleet laittomasti kampaamossa, kun lukumäärä ylittää sen lupaa hakeneitten kampaamojen lukumäärän. Tämä nyt täytyy ihan tämmöisenä perusmatemaattisena faktana huomauttaa, että kyllä yhdessä kampaamossa on useampia tuoleja ja useampi kansanedustaja (Puhemies koputtaa) mahtuu sinne. (Timo Heinonen: Menee varmaan samaan anteeksipyyntöön!)

23.41 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu suomalaisten kuluttajien edusta. Kannattaa muistaa, että tuoreessa, tänä vuonna tehdyssä gallupissa 92 prosenttia kuluttajista on tyytyväisiä kauppojen aukioloon ja 79 prosenttia kuluttajista ei halua, että tavaratalot ja hypermarketit ovat auki sunnuntaisin.

Toinen, mitä haluan korjata, on se, kun täällä on sanottu, että kauppojen aukiolojen vapauttaminen on kansantaloudelle hyvä asia ja luo uusia työpaikkoja. Kannattaa muistaa, että Ruotsissa, Virossa ja Tanskassa, missä kaupat on jo vapautettu aukioloiltaan, kaupat ovat vähemmän auki kuin Suomessa. Eli tämä ratkaisu ei automaattisesti luo uusia työpaikkoja.

Muista asioista puhun sitten omassa puheenvuorossani.

Puhemies Maria Lohela: Sitten palataan listaan.

23.42 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Yhteiskuntaa ei tule alistaa mammonan vallan alle. Kaikkia arvoja ei tule myydä. Yksi yhteiskunnan yhteinen vapaa-päivä on eurooppalainen arvo, se on tärkeä arvo, se on näkyvä arvo, ja se on yhteiseuroop-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

palainen arvo. Tämä esitys koskee pääsääntöisesti naisia, lähes yksinomaan, 70 prosenttia kaupan ja kaupan alan työntekijöistä on naisia. Se onkin hieman ihmetyttänyt, että tämä naisnäkökulma on ollut täällä aika vähän esillä, kun se on niin monessa asiassa niin paljon esillä, joten tähän olisi toivonut kyllä vielä enemmän keskustelua.

Talousvaliokunta jätti monet työ- ja tasa-arvovaliokunnan esiin nostamat hyvät havainnot lähes kokonaan huomiotta, ja se kyllä hämmästytti, kun luki tätä mietintöä. Tässä nostan nyt yhden erityisen asian esille, tämän elinkeinonharjoittajan oikeuden pitää liikkeensä auki.

Esityksessä todetaan, että pienyrittäjän nykylain mukainen oikeus pitää kauppakeskuksessa tai vastaavassa myymäläkeskittymässä sijaitseva liikkeensä suljettuna kerran kalenteriviikossa valitsemanaan viikonpäivänä säilytetään siirtämällä säännös sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin. Säännöksen tarkoituksena on turvata pienyrittäjälle oikeus viikoittaiseen vapaapäivään ja mahdollisuuteen pitää liike suljettuna kannattamattomana päivänä.

Sitten tulee tärkeä lause. Valiokunta pitää niin sanotun pakkoaukiolon rajoittamista koskevan säännöksen säilyttämistä tarpeellisena.

Esityksessä ei käsitellä suurten liikkeiden oikeutta pitää myymälä suljettuna kauppakeskuksessa tai vastaavassa myymäläkeskittymässä kannattamattomana päivänä. Monissa isoissa kauppakeskuksissa on useita isoja liikkeitä, kuten esimerkiksi pukinetalo Halonen, joka ilmoitti julkisesti, että eivät tule pitämään liikettä sunnuntaina auki. Nyt tästä tulee heille hallituksen pakkoaukiololaki. Heidän on kauppakeskuksessa pakko pitää liikettä auki, koska tämä esitys ei anna tilaa sille, että myös kauppakeskuksessa pitää liikkeensä kiinni. En tiedä yhtään ainoaa kauppakeskusta Suomessa, joka suostuisi siihen, että joku kauppa siellä on kiinni tämän jälkeen.

Olimme viime viikolla HOK-Elannon hallintoneuvoston ja edustajiston kokouksessa, jossa kieli pitkällä odotetaan tämän lain voimaantuloa. Ei ole puhuttakaan siitä, että he millään tavalla aikoisivat pitää liikkeitänsä minään päivänä kiinni, päinvastoin. Tämä edustaja Heinosen näkemys siitä, että ei täällä mikään muutu, vaikka tällainen laki tulee, jää kyllä päiväuneksi.

Arvoisa puhemies! Tässä laissa olisi pitänyt teettää jälleen kerran nämä arvioinnit, mistä täällä on tämänkin illan aikana jo moneen kertaan puhuttu ja sanottu. Koska ne ovat jääneet tekemättä, niin tämäkin on huolimaton laki ja tällä on paljon jatkossa sellaisia seurauksia, jotka eivät ole missään tapauksessa yhteiskuntaa tervehdyttäviä. Kyllä olisin suostunut, että Suomi olisi voinut säilyttää yhden sellaisen päivän, jolloin voimme hengähtää.

Itse asun Länsiväylän varrella Soukassa, ja kun on sellainen pyhäpäivä, jolloin kaupat ovat kiinni, niin oikein koko tienoo rauhoittuu. Se on ihmeellinen tunne, kun aistii sen, että kenelläkään ei ole kiire mihinkään. Nyt tämä aika jää muistoksi vain, ja se on minusta surullista.

23.47 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Nykyinen laki rajoittaa vähittäiskauppaa sekä parturi- ja kampaamoliikkeen toimintaa tiettyinä päivinä ja tiettyinä aikoina, kuten olemme tänään jo moneen kertaan kuulleet. Aluehallintovirasto voi toki erityisestä syystä sallia ammatinharjoittamisen muinakin kuin säädettyinä aikoina, mutta luvan saaminen on maksullista. Olen tarkastellut tätä lakiesitystä yrittäjän ja työntekijän kannalta sekä hieman myös työturvallisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Tämänhetkinen liikeaikalaki antaa mahdollisuuksia kioskiyrittäjyydelle, mutta rajoittaessaan kampaamotoimintaa laki saattaa jopa kannustaa harmaaseen talouteen ja liikeaikalain rikkomuksiin. Nykyisen hallituksen tarkoituksena on vähentää harmaata taloutta, joten tämä lakimuutos on siksikin erinomainen. Aukiolojen vapauttaminen mahdollistaa sen, että yrittäjät voivat itse parhaaksi katsomallaan tavalla pitää liikettä auki silloin, kun tietävät asiakkaita riittävän. Mielestäni tämä on erittäin tärkeä seikka. Yrittäjä itse kantaa vastuun toiminnastaan, joten eikö hänellä pitäisi olla myös vapaus päättää, milloin hän pitää yrityksensä avoinna? Kaikissa Pohjoismaissa sekä Virossa ja Venäjällä, kuten monessa eurooppalaisessa maassa kaupat saavat olla vapaasti auki. Pitäisikö pienen pohjoisen maan nimeltä Suomi olla erilainen? Mehän haluamme olla eurooppalaisia.

Pienyrittäjän asemaa on parannettu huhtikuun alusta 2014 voimaan tulleella vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain muutoksella. Tämän muutoksen jälkeen pienyrittäjälle taattiin oikeus pitää liikkeensä suljettuna kerran kalenteriviikossa yhtenä valitsemanaan viikonpäivänä, eikä tätä oikeutta ole mahdollista sopimuksin rajoittaa. Tämä säännös on mielestäni säilytettävä, koska se takaa, että pienyrittäjällä on mahdollisuus pitää vapaapäivä. Vapaapäivän puute heikentäisi heidän jaksamistaan. Toinen seikka on tietenkin sitten se, voiko yrittäjä, joka on laittanut kaikkensa yritykseensä, koskaan levätä riittävästi.

Työntekijälle vuorotyön lisääntyminen on aina, erityisesti perheelliselle, elämäntilanteesta riippuen haastavaa, erityisesti jos kummatkin vanhemmat tekevät vuorotyötä. On myös todistettu, että vuorotyö rasittaa ihmistä enemmän kuin pelkkä päivätyö. Jos tämä laki toteutuu, niin jokaisella työpaikalla on yrittäjien ja työntekijöiden yhdessä mietittävä aukiolojen järkevyyttä eikä työntekijöiden mielipiteitä saa lakaista maton alle. Yrittäjänkin on muistettava, että työntekijä tekee monesti yrityksen tuloksen. Hänen hyvinvointinsa on siten ensiarvoisen tärkeää.

Tämän uudistuksen arvioidaan asiantuntijoina kuulleiden mielestä lisäävän sekä kaupan alan yritysten valmiutta tarjota työtunteja nykyisille työntekijöille että valmiutta palkata uusia koko- ja osa-aikaisia työntekijöitä. Uudistuksen odotetaan siten edistävän työllisyyskehitystä. Työllisyyden parantaminen lienee meillä jokaisella tavoitteena.

Arvoisa rouva puhemies! Yhtenä tärkeänä seikkana haluan vielä tuoda esiin työturvallisuuden. Valiokuntakin on pitänyt tärkeänä, että ilta- ja yötyön sekä yksintyöskentelyn työturvallisuutta parannetaan ja että työsuojelutarkastuksia kohdennetaan jatkossa erityisesti kauppoihin, joissa työskennellään yksin ja myöhäisinä tai varhaisina vuorokaudenaikoina. Aiempien kokemusten perusteella aukioloaikojen laajentumisen vaikutus turvallisuuden kasvuun on ollut erittäin vähäinen. Tämän vuoksi työturvallisuusasioita ei pidä kuitenkaan laiminlyödä. Työturvallisuuslaki on työntekijän turva. Sen mukaan työnantajalla on aina yleinen huolehtimisvelvollisuus muun muassa työpaikan turvallisuudesta. Velvollisuutta on tosin rajattu siten, että epätavalliset ja ennalta-arvaamattomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa, jäävät huolehtimisvelvollisuuden ja vastuun ulkopuolelle. Olen ollut monessa pienessä kaupassa asiakkaana erityisesti ilta-aikana ja todennut, että vain yksi työntekijä on työvuoressa. Se on selvä työturvallisuusriski.

Samoin työturvallisuuslain mukaan työnantajan huolehtimisvelvollisuuteen kuuluu myös huolehtia muun muassa siitä, että työpaikalla on huomioitu ne työtehtävät ja toimenkuvat, jotka lisäävät väkivallan uhkaa. Työnantajan väkivaltatilanteiden varalle luomilla menettelytavoilla ja menettelytapaohjeilla on tärkeä merkitys turvallisuustekijänä väkivaltatilanteessa. Selkeät menettelytavat ja ohjeet lisäävät työntekijöiden turvallisuudentunnet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

ta ja vähentävät haitallisen henkisen kuormituksen kokemusta. Mielestäni työnantajan järjestämä työturvallisuuskoulutus työntekijöille korostuu entisestään, mikäli kauppojen aukioloajat vapautuvat esityksen mukaisesti.

23.52 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kysymys kauppojen aukioloajoista on kymmenien vuosien aikana keinuttanut ristiaallokossa, ymmärrettävästikin. Aukioloajat ovat lähellä meidän arkeamme ja koskettavat niin työn ja perhe-elämän yhteensovittamista kuin vakaumuksellisiakin kysymyksiä. Toisaalta aukioloajat ovat olleet pitkään ennen uudistustakin Suomessa vapaat, etenkin maaseudulla. Kolikolla on kaksi puolta: tyytyväisyys vapaasta aukioloajasta vaihtelee kaupan sisällä, työntekijöiden ja asiakkaiden keskuudessa ja sijainnin mukaan. Ei varmastikaan ole tarkoituksenmukaista haikailla menneiden perään. Selkeä valtaosa kaikista meistä suomalaisista kuluttajista pitää sunnuntain aukioloaika hyvänä palveluna. Myönteinen suhtautuminen on lisääntynyt jo nykyisenkin sääntelyn aikana. Aukioloajat ovat nykyään selkeämmät, ja yhdeksän kymmenestä on käyttänyt sunnuntainakin kaupan palveluja. Kaupan näkökulmasta laajentunut aukioloaika on kilpailullinen tekijä. Toisaalta meillä on myös esimerkkejä erinomaisesti menestyvistä päivittäistavarakaupoista, jotka pitävät ovensa kiinni sunnuntaisin. Aukioloaika-asia ei ole yksiselitteinen: kuluttajien valinnanvapauden rinnalla on huomioitava myös yrittäjien valinnanvapaus ja työntekijän asema.

Arvoisa puhemies! Jatkossakin on pyrittävä huolehtimaan lähikauppojen toimintaedellytyksistä. Haja-asutusalueella lähikaupat usein turvaavat vanhemman väestönkin kannalta tärkeitä muita palveluja, jotka muutoin olisivat hävinneet alueelta. Kauppaverkoston kannalta on tärkeä varmistaa, että lähikaupat säilyttävät kilpailuasemansa. Kaupan hankinta- ja ostovoimaa tarkasteltaessa on huomioitava hankintaketjun avoimuus ja parannettava paikallisten tuotteiden pääsemistä kaupan jakeluun.

Arvoisa herra puhemies! Koko kaupan kenttää tarkasteltaessa vapaat aukioloajat avavat mahdollisuuksia liiketoiminnan kannalta, vähentävät byrokratiaa ja tuovat joustoa. Kauppoja ei ole pakko pitää auki — vai onko? Kuitenkin näissä kauppakeskuksissa tai vastaavissa myymäläkeskitymissä noin kolmannes kauppiaista kokee nykylainsäädännön mukaan, että heillä ei liikeikalain 5 §:n tarkoittamaa mahdollisuutta vapaapäivään ole ollut. Talousvaliokunta katsoi aikanaan, että 5 §:n tavoitteen toteutumista tulee seurata tarkoin, jotta se ei jää käytännössä vaikutuksiltaan tehottomaksi. Olenkin ollut huolissani, että kärsijöiksi niissä edellisissä uudistuksissa ja tässäkin uudistuksessa jäisivät kauppakeskusten pienyrittäjät ja yrittäjäperheet. Keskuksilla on palvelulupausta lunastaessaan ymmärrettävästi intressi liikkeen yhtenäisiin aukioloaikoihin. Onkin erittäin hyvä ja tärkeä asia, että tämä 5 § kokonaisuudessaan sisältöineen siirtyy sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain alle. Joka toisen päivittäistavarakaupan, kioskin, huoltamokaupan, kauppakeskuksen kauppiaan jaksaminen on heikentynyt korkeiden työvoimakustannusten vuoksi. Etenkin erikoiskaupassa sunnuntaisin tekevät useimmat yrittäjät työt itse, ja sittenkään sunnuntain aukioloaika ei ole pienelle kauppiaalle kannattavaa. Eli vain noin yksi kymmenestä kauppiaasta on nykylainsäädännönkin mukaan ilmoittanut palkanneensa lisää työvoimaa. Eli tässä suhteessa meidän täytyykin tarkastella tätä yksinyrittäjän ensimmäisen työntekijän palkkausta ja sen helpottamista.

Asiantuntijakuulemisen mukaan tällä avoimella kauppojen aukioloajalla haetaan lisää kokonaisia työpaikkoja, mutta kuitenkin edellisen lain mukaan vain osa-aikaisuus on li-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

sääntynyt. Kuitenkin alan kykyjen ja nykytarjonnan mukaan ainakin kuvitellaan, ja tuleekin esille, että tämä työllisyys tulisi merkittävästi lisääntymään.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani kaupan työntekijöistä, yrittäjien perhe-elämän yhteensovittamisesta. Ja kuten aikaisemmin esille tuli, ainakaan nykylaki ei kuitenkaan ole päivähoitopaikkojen tarjontaa merkittävästi tullut lisäämään. Kuitenkin perheiden yhteisestä ajasta, viikonlopuista ja iltatyövuoroista ne ovat pois. On erityisen tärkeää nähdä tämä arkinen todellisuus, jossa aukioloajat koskettavat kaupan parissa työtä tekevien ihmisten elämää. Puhutaan etäännyttävästi työntekijöistä ja yrittäjistä. Vähittäiskauppa työllistää kuitenkin 130 000 suomalaista. Siihen mahtuu monta perheenisää, -äitiä, puolisoa, päätoimista opiskelijaa. Kyse on näiden ihmisten jaksamisesta ja mahdollisuuksista vapaa-aikaan esimerkiksi perheiden parissa. Uuden sääntelyn vaikutuksia asetuksien näkökulmasta tulee tarkkaan seurata, kuten tässä erinomaisessa talousvaliokunnan mietinnössä oli.

Tuen kaikesta huolimatta tätä hallituksen lakiesitystä. (Riitta Myller: Ei ollut vakuuttavaa!)

23.57 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! On pakko myöntää heti aluksi, että tämä nykytilanne on ainakin aika hullunkurinen. Meillä voivat polkupyöräkorjaamot ja hieromot olla avoinna ihan haluamallaan tavalla, haluaminaan ajankohtina, kun taas kaupat vähän miten sattuu. Samalla tavalla meillä on erilaisia pinta-alamääreitä. Riippuen siitä, onko kauppa 100-neliöinen tai alle tai onko se alle 400-neliöinen, aukiololuvat ovat olleet erilaiset, ja se on aiheuttanut hyvinkin keinotekoisia ratkaisuja. Yksi omaperäisimmistä on pohjoisessa toimiva kioskityyppinen konttikauppa, eli kuorma-auton lavalla on ikään kuin saatu kioskiksi oma toiminta, joka sitten on voinut olla avoinna aiemmin.

Kannattaa muistaa myös se, kuten jo äsken puheenvuorossani sanoin, että Ruotsissa, Virossa ja Tanskassa, joissa on kauppojen vapaa aukiolo, siellä, kaikissa näissä maissa, kaupat ovat vähemmän auki kuin Suomessa. Keski-Euroopassa kaupat ovat avoinna vielä vähemmän, eli hyvin odotettavaa on se, että tämä vapautus ei tule tarkoittamaan sitä, että kaupat ovat meillä ympyräisiä päiviä ja öitä auki, vaan se tulee tarkoittamaan sitä, että kaupat ovat auki täsmennetympin, silloin kun asiakkaita liikkuu.

Valiokuntakeskustelusta tuli hyvin esiin myöskin se, että marketit ja niiden aukiolo ei ole enää kivijalkakauppojen kauhistus. Aika on muuttunut. Kivijalkakaupat kokevat kilpailevansa verkkokaupan kanssa, marketit eivät enää ole se, joka vie heiltä asiakkaita.

Vielä yksi asia kannattaa muistaa: Onko alle 400 neliön toimipaikkojen suosiminen pitkien välimatkojen ja keskittyneen kaupan maassa kilpailun rajoittamista, vai onko se lähipalvelujen turvaamista? Tätä kysymystä moni joutuu itse miettimään, mutta kun on kuunnellut nyt sekä OECD:n että Kaupan liiton kommentteja, on käynyt ilmi, että tiukka sääntely yleensä tukee nimenomaan suuria toimijoita. Siis sääntely on tukenut suuria toimijoita.

No, sitten toiselta puolelta. Kauppojen aukiolot, jos ne nyt alkavat olemaan auki enemmän kuin tähän asti, tulevat lisäämään rikkonaisuutta, osa-aikaisuutta, ovat vaativia työ- ja perhesuhteille ja tulevat lisäämään pienipalkkaisten ja pienieläkeläisten naisten määrää, jos tällä saadaan vaikutuksia työn lisääntymiseen. Kannattaa myös muistaa, että vuoden 2009 jälkeen yksityöskentely on lisääntynyt ja samassa suhteessa turvattuudentunne on kasvanut ja 80 prosenttia työntekijöistä koki työ—perhe-suhteen vaikeutuneen. Vielä: illat ja yöt tulevat olemaan kauppiaille kalliita, ja se tarkoittaa sitä, että tästä saattaa syntyä kuluttajille lisälasku.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

Jos sitten ajattelee näitä vielä negatiivisempia asioita, niin 40 000 työntekijää tekee tällä hetkellä osa-aikatyötä Suomessa vasten tahtoaan, 40 000. Tämä tuli ilmi PAMin lausunnossa, ja näitä työntekijöitä kannattaa kyllä jatkossa kuulla. Samoin tänä vuonna tehdyn gallupin mukaan 92 prosenttia kuluttajista on tyytyväisiä kauppojen aukioloon jo nyt. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ei myöskään saanut selvityksiä mahdollisista tasa-arvo-vaikutuksista, mutta kaikki kuultavat myönsivät sen, että tämä nimenomaan vaikuttaa naisten työntekoon.

Haluaisin vielä huomioida lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttilan lausunnon. Hän katsoo, että aukioloaikojen vapauttaminen ja samanaikaiset lapsiperheisiin kohdistuvat, erityisesti varhaiskasvatuspalveluiden heikennykset voivat johtaa siihen, että lasten yhdenvertainen oikeus terveeseen ja turvalliseen kasvuun ja kehitykseen vaarantuu.

Kaikesta tästä, kuten huomaatte, tässä on sekä plussaa että miinusta. Henkilökohtaisesti voin sanoa, että en pidä tästä lakiesityksestä. En pidä siitä ajatuksesta, että pyhä on kaupan. Toivoisin, että ihmiset osaisivat hakeutua urheilun, kulttuurin ja luonnon pariin, mutta olen valmis myös tunnustamaan sen, että kahdeksassa vuodessa ajat ovat muuttuneet ja henkilökohtainen vastustukseni ja tästä laista pitämättömyyteni eivät ehkä riitä tämän lain vastustamiseen.

0.03 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmamme yksi merkittävimmistä kohdista on byrokratian purkaminen. Tämä kyseinen hallituksen esitys on nyt ensimmäisiä tai ehkä ensimmäinen todella suuri byrokratian purkukokonaisuusasia eli on nyt esillä todellakin esimerkkinä siitä, millä tavalla me voisimme Suomessa harjoittaa toimintoja vähemmällä byrokratialla, vähemmällä lupamenettelyllä ja niin, että kokonaisuudessaan tulisi edullisemmaksi ja helpommaksi lupien saaminen ja ihmisten työllistäminen ja ihmiset voisivat keskittyä työssänsä siihen, mikä on todellisuudessa tuottavaa ja merkittävää työtä.

Sitten tuossa edellisessä puheenvuorossa, niin kuin monessa muussakin puheenvuorossa, on tätä kyseistä hallituksen esitystä punnittu myönteiseltä ja kielteiseltä puolelta. Kumpiakin tässä on. Kyllä minäkin tällaisena pienen paikkakunnan asukina olen miettinyt näitä asioita monelta taholta, ja eivät nämä ole niin yksiselitteisiä asioita ollenkaan, mutta kyllä minä olen siihen tulokseen tullut, että tämä kokonaisuudessaan on sellainen, että olen kuitenkin tämän hallituksen esityksen puolella ja hyväksymisen puolella.

Mutta kokonaan toinen asia on se, että tänään tässä asiassa, niin kuin monen muunkin hallituksen esityksen kohdalla, on oppositiosta esitetty Suomeen perustettavan kokonaan uusi ammattikunta. Tämä ammattikunta on vaikutusten arvioijat. (Riitta Myller: Se kyllä kuuluu normaaliin lainvalmisteluun!) Esimerkiksi tämän hallituksen esityksen kohdalla, niin kuin monta muutakin kertaa, on esitetty, että pitäisi olla sukupuolivaikutusten arviointi, tasa-arvovaikutusten arviointi, ja minusta tuntuu, että me saamme aikamoisen ammattikunnan perustettua, kun me tekisimme joka ikiseen lakiin tämän vaikutusten arvioinnin.

0.05 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvään lainsäädäntötyöhön kuuluu se, että lakiesitysten kohderyhmiä kuullaan, vaikutusarviointia tehdään ja myös vaikutuksia kuntatalouteen arvioidaan, ja näissä asioissa tämä hallitus on ollut kyllä ehdottomasti puutteellinen. Onneksi vasta puoli vuotta on takana, 3,5 vuotta edessä — teillä on hyvä mahdollisuus petrata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

0.05 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin ottaa tämän asian esille, koska joka ikisessä kohdassa otetaan esille tämä sama fraasi: vaikutusten arviointi. Mutta miten tämä maailma on muuttunut lyhyessä ajassa? Ei aikaisemmin näistä ole puhuttu eikä kukaan ole pitänyt tätä isona ongelmana. Viime vaalikaudella olivat samat henkilöt hallituksessa eikä kukaan valittanut siitä, että nämä asiat puuttuvat. Jäivätkö teilläkin nämä asiat sitten tekemättä, ette vain tehneet niitä asioita? Kyllä näitä vaikutusarviointeja varmasti virkakunta tekee koko ajan, näitä tehdään. Kyllä meillä on todella ammattimaisesti osaava virkakunta tekemässä töitä, että ehkä joka ikistä lausetta ei aina tarvitse kirjoittaa, että onko joku vaikutusten arviointi tehty. Siellä on järkeviä ihmisiä tekemässä töitä.

0.06 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkäpä todellakin on niin, että aikaisemmin nämä vaikutusarviot on tehty, niin kuin ne kuuluvat hyvään lainvalmisteluun. Ne on kirjattu sinne lakiesitykseen, ne voidaan todentaa. Ehkä tästä johtuu se, että aikaisemmin tämä asia ei ollut niin paljon esillä, mutta kyllähän se on totta, että nämä puutteet ovat aikamoiset, mitä nyt tämänkin syksyn aikana hallituksen antamissa lakiesityksissä on havaittu.

0.07 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan niin kuin edustaja Myller täällä sanoi, kyllä ihan normaaliin lainvalmistelutyöhön kuuluu, että vaikutusarvioinnit tehdään. Erityisesti tämä sukupuolivaikutusarviointi: siitähän ihan silloin ensimmäisillä kyselytunneilla nousi keskustelu, ja täällä silloin ministeri Rehula lupasi, että kaikista hänen hallinnonalansa hallituksen esityksistä tullaan tekemään sukupuolivaikutusarviointi, ja tuntuu kyllä hämmäntävältä, että kun täällä monena iltana on käsitelty näitä, esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden mietintöjä, niin täällä on useita edustajakollegoita, jotka ovat jo sanoneet, että he ovat suurin piirtein kyllästyneet toistamaan sitä, että tästäkin hallituksen esityksestä puuttuu se sukupuolivaikutusarviointi. Siinä mielessä minä kyllä sanoisin, että tässä nyt on joku muuttunut. Ymmärrän, että tuoreella hallituksella on kiire saada näitä erilaisia esityksiä eteenpäin, mutta kyllä siinä pitäisi (Puhemies koputtaa) kuitenkin muistaa se hyvän lainsäädäntötavan noudattaminen ja näitten vaikutusarvioitten tekeminen.

0.08 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En halua tässä tämän pitempään enää puhua, mutta toivon, että oppositio esittäisi yhdenkin esimerkin konkreettisesti, miten kyseinen nykyinen lainsäädäntö on huonompaa kuin viime vaalikaudella. Onko todellakin joitakin vastaavia asioita, missä viime vaalikaudella on tehty vaikutusten arviointi ja nyt ei ole tehty vaikutusten arviointia? Minä en ole ainakaan saanut kuulla yhdestäkään konkreettisesta esimerkistä tämän asian osalta.

0.08 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esimerkiksi perustuslaki edellyttää, että tehdään tiettyä vaikutusten arviointia, katsotaan, toteutuvatko perusoikeudet. Meillä on kansainvälisiä sopimuksia, joiden mukaan meidän täytyy. Yksi näistä on esimerkiksi YK:n lasten oikeuksien sopimus, joka edellyttää meiltä sitä, että me katsoimme sen lainsäädännön, millä tavalla se vaikuttaa lapsiin, perheisiin. Kansainvälisessä oikeudessa on paljon erilaisia määreitä, täällä meidän omassa perustuslaissa on paljon erilaisia määreitä. Ehkä edustaja ei ole ihan täysin ymmärtänyt, mitä sillä vaikutusten arvioin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

nilla tarkoitetaan. Se on silloin sitä läpivalaisua, katsotaan, onko se kestävää lainsäädäntöä. Kun edustaja kysyi, onko tämän hallituskauden lainsäädäntö huonompaa, kyllä se on. Katsokaa, millä tavalla perustuslakiasiantuntijat ovat pelkästään lausuneet miltei joka ikisestä lainsäädäntöesityksestä, joka on tullut sinne perustuslakivaliokuntaan. Miltei kaikissa niissä on ollut huomautettavaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi vastauspuheenvuoroa vielä, edustaja Heinonen ja edustaja Essayah, ja sitten mennään puhujalistaan.

0.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä asiassa minun täytyy olla nyt samaa mieltä opposition edustajien kanssa siitä, että kyllä vaikutusten arviointi kuuluu ehdottomasti hyvään lainsäädäntötyöhön. Pitää arvioida vaikutukset sukupuolten välillä, lapset, perheet, myös kuntatalous. Minun on tässä kyllä oltava nyt opposition kanssa samaa mieltä, että näissä on ollut puutteita, mutta siitä olen eri mieltä, että se olisi nyt jollain erityisellä tavalla muuttunut. Näitä samoja puheenvuoroja kyllä käytettiin tässä salissa viime kaudella ja kannettiin huolta, että nämä vaikutusarviointit eivät täyttäneet sellaista hyvän lainsäädännön henkeä. Myös tästä kiireestä puhuttiin jo viime kaudella monien lainsäädäntötöiden yhteydessä. Ehkä tämä on sellainen paikka, arvoisa puhemies, missä meillä poliitikoilla ja kaikilla, ketkä sitten ministerinä toimivat ja hallituksessa ovat, on peiliin katsomisen paikka, että (Puhemies koputtaa) piirun verran paremmin näitä hommia voidaan tehdä.

0.11 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraateille esimerkiksi tämä lapsiasioitten vaikutusten tutkiminen on ollut tärkeää, ja täällä tällä viikolla käsiteltiin tämä lapsilisien indeksidonnaisuuden purkaminen. Siinähan perustuslakivaliokunta huomautti ihan siitä, että tämä vaikutusarviointi oli kyllä todellakin tehty, mikä on tietysti sinällensä hienoa, mutta huomautti siitä, että se oli tehty huonosti, koska siinä oltiin tutkittu tämmöistä keskimääräisyyttä, että mitä se keskimäärin vaikuttaa. Elikkä siellä ei oltu otettu huomioon sitä, että esimerkiksi monilapsisissa perheissä se vaikutus on aivan toisen tyyppinen kuin mitä se on vaikka yksilapsisessa perheessä, ja toisaalta yksinhuoltajaperheessä se on taas jotakin muuta kuin kenties siinä keskimääräisessä "isä, äiti ja kaksi lasta" -perheessä. Elikkä siinä mielessä kyllä niitä moitteita on tullut ihan tämän talon perustuslakivaliokunnalta siitä, että niitä vaikutusarviointeja on tehty heikosti.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

0.12 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo aikaisemmin totesin tässä aukioloaikojen vapauttamisessa, kyse on merkittävästä askeleesta. Mutta unohtaa ei kuitenkaan saa sitä, että päivittäistavarakauppa on tämän aukioloaikojen vapauttamisen jälkeenkin varsin raskaasti säänneltyä. Tämä sääntely yhdistettynä korkeaan verotukseen näkyy suomalaisten ruokakorien korkeissa hinnoissa moniin vertailukelpoisiin maihin verrattuna. Eli purettavaa sääntelyä kauppojen osalta riittää runsaasti jatkossakin.

Kun nyt vauhtiin on päästy, niin helppo sääntelynpurkutoimenpide olisi poistaa päivittäistavarakaupassa myytäviltä alkoholijuomilta valmistustapaan liittyvä keinotekoinen rajoitus, ja tämä asia löytyy muun muassa kokoomuksen norminpurkulistalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

0.12 **Jari Leppä kesk:** Rouva puhemies! Tässä viime vuosien aikana on muutamaan otteeseen aukioloaikoja säädetty ja säädetty kauppojen pinta-aloja ynnä muita, sillä seurauksella, että lainsäädännöstä on tullut sekava sekä asiakkaan kannalta että kauppiaiden kannalta. Ja vaikka täällä on moneen otteeseen sanottu, että kuluttajat ovat olleet tyytyväisiä tällä hetkellä kauppojen aukioloihin, niin se ei tarkoita sitä, että he ovat tyytyväisiä siihen, että he tietäisivät, milloin kaupat ovat auki ja milloin ne ovat kiinni — ja minkäkin kokoiset kaupat. Siksi on perusteltua, että nyt tehdään sitten remontti, jolla tästä sekavuudesta päästään ja aukiolot vapautetaan.

Toinen asia, joka tässä on koko ajan ollut matkalla mukana, on se, että tämä on tuonut myöskin hallinnollista taakkaa: aivan tarpeetonta säätelyä, aivan tarpeettomia maksuja, tarkastusmaksuja taikka lupamaksuja, jotka ovat rasittaneet erityisesti pieniä kauppiaita. Nyt näistä päästään eroon, ja se vie kohti tämänkin hallituksen tavoitetta sujuvammasta Suomesta, hallinnollisen taakan vähentämisestä, ja sitä kautta me saamme talouteen dynamiikkaa, investointeja liikkeelle. Siinä mielessä tämä oli nyt perusteltu liike tehdä kaikkien näiden osakorjausten jälkeen, mitä tässä vuosien varrella eri hallitukset ovat tehneet.

0.14 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Sen verran kuitenkin lisään tähän vaikutusten arviointiin, että se kuuluu kaikkien lakien valmisteluun, jokapäiväiseen normaaliin toimintaan. Kun tätäkin esitystä on tehty, niin valmisteluvaiheessa on käyty hyvin paljon keskusteluja, että mitkä ovat tämän vaikutukset ja miksi tämä tehdään ja mihin tämä vaikuttaa. Ei kaikkia näitä tarvitse todellakaan kirjoittaa sillä mielellä siihen esitykseen, että tämä vaikutusten arviointi on tämä ja vaikutukset ovat nämä ja nämä, vaan sen täytyy näkyä siitä ja ymmärtää, että se on koko ajan tehty näissä asioissa. Ja me täällä salissa juuri keskustelemme siitä, mikä tämä tulostase asioille on. Me olemme nytten tässä keskustelussa tänäänkin tulleet siihen tulokseen, ja olemme ilmeisesti huomiossa äänestyksessä tulos- sa siihen tulokseen, että tämä laki tullaan hyväksymään. Elikkä se on meidän tekemämme arviointi asiasta.

0.15 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Täällä käsiteltiin näitä yliopiston säästöjä. Luen teille suoraan nyt, mitä valiokunnan päätösesityksessä todetaan, kun te sanotte, että vaikutusten arviointia on tehty. Esimerkiksi täällä on tänään käsitelty lakiesityksiä, joissa niitä ei ole tehty, ja nyt lainaan: "Perustuslakivaliokunnan mielestä esityksen vaikutusarvioiden puutteiden vuoksi on välttämätöntä, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa huolellisesti yliopistojen perusrahoituksen leikkausten tosiasiallisia vaikutuksia." Voitte katsoa nämä kaikki perustuslakivaliokunnan lausunnot, joista löytyy hyvin selkeästi se fakta, että tällä hallituskaudella on suoranaisia puutteita vaikutusten arvioinnissa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Puhelistaan.

0.16 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee vaikutusten arviointiin tai niiden tekemättömyyteen, niin toissa päivänä, kun täällä keskusteltiin hyvin monesta etuudesta, valiokunnan puheenjohtaja omassa puheenvuorossaan jo valiokunnan lausumana muistutti, että vaikutusten arviointi on tekemättä, eli se puute on huomattu.

Mutta varsinaisen asiani: Liian vähälle huomiolle tässä keskustelussa on jäänyt se, että tämän kauppojen aukiolon vapauttamisen myötä taataan myös kauppakeskuksien pienyrit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2015 vp

täjille arvokas vapaapäivä, siis siinäkin tapauksessa, että kauppakeskuksen sisäiset keskinäiset sopimukset aukioloa vaatisivat. Nyt tähän tulee lainsuoja. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toivoi samaa oikeutta myös esimerkiksi franchisingyrittäjille kauppakeskusten ulkopuolella, sillä heillä voi sopimukseen sisältyä lauseke, joka pakottaa heidät pitämään yrityksensä auki silloinkin, kun se on kannattamatonta.

0.17 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lain toteutumistahan tullaan vielä tarkasti seuraamaan ja tekemään siitä erillinen selonteko jonkun ajan kuluttua, että nähdään, miten tämä tulee sitten vaikuttamaan näihin eri osa-alueisiin, kuten tässä aikaisemmassakin laissa, mikä 2009 tehtiin, ja sitä seurattiin vuonna 13 muistaakseni. Siinäkin annettiin selkeä selonteko, ja toivon, että myös tässä tullaan ja mennään tarkasti ne eri osa-alueet lävitse. Mutta itse ainakin uskon tämän lain todellakin positiivisempiin seikkoihin, mitä tässä moni edustaja on tuonut esillekin juuri elinkeinon kehittämisen, elinkeinovapauden lisääntymisen ja byrokratian vähentämisen osalta. Todennäköisesti tulee käymään, kuten aikaisemmin edustajat ovat kertoneet, että meidän kauppojemme aukioloajat määrättyllä tavalla vähenevät mutta sitten ne kohdentuvat paremmin asiakaskunnan liikkeisiin.

0.18 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Järvinen otti vielä esille tämän klausuulin, jolla sitten nämä pienet kauppaliikkeet näissä kauppakeskuksissa suojattaisiin, ja nyt täytyy muistuttaa siitä, mitä edustaja Laukkanen täällä totesi, että talousvaliokuntahan sai lausunnon muun muassa kauppaketju Haloselta, jonka omistukseen kuuluvat myöskin Carlson-tavaratalot, jotka toimivat tällaisissa kauppakeskuksissa. Näille suurille liikkeille, joissa nämä henkilömäärät eivät rajoitu sen mukaisesti kuin lainsäädännössä on sanottu, tulee ongelma, että jos heidän eettiseen arvoperustaansa kuuluu esimerkiksi se, että he eivät halua pitää kauppaliikkeitä auki sunnuntaina, niin heitä nämä suojaukset eivät nyt sitten tule koskemaan. Sama eettinen arvoperusta tuli myöskin Halpahalli-ketjun lausunnossa. Tosin heillä taitavat kauppaliikkeet olla sillä tavoin, että he eivät ole mukana näissä erilaisissa liikekeskuksissa vaan itse omistavat nämä omat kiinteistönsä, jolloin heille ei tätä vastaavanlaista pakotetta ole.

Mutta tässä nyt voisi sanoa, että tässä nyt on varsinainen pakkolaki esimerkiksi Halosen kauppaliikkeelle, joka joutuu tätä noudattamaan siitä huolimatta, että heidän eettinen arvoperustansa lähtee siitä, että he haluavat pitää sunnuntain vapaana kaupasta. Kyllä tämä on minun mielestäni aika lailla semmoinen vakava huolenaihe, voidaanko tällä tavalla pakottaa sitten kauppaliikkeet pitämään auki sunnuntaisin kaupansa, jos he eivät sitä halua eivätkä he tipu tämän suojaklausuulin sisälle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 88/2015 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 3/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.